

Herdenking Sjoa Steenwijk

Vandaag herdenken we dat 70 jaar geleden een eind is gekomen aan wat in het Hebreeuws de Sjoa, de vernietiging, wordt genoemd. Zes miljoen mensen werden vernietigd, verbrand alleen omdat ze Jood waren. Maar hun *nesjomme*, hun ziel konden ze niet vernietigen.

Zes miljoen, zo'n aantal is niet voor te stellen. Een van de hoofdspelers in de Tweede Wereldoorlog, Stalin, heeft gezegd:

“Één dode is een persoonlijk drama, maar een miljoen doden is een statistiek.”

Een cynische maar treffende uitspraak. Vanavond hebben we de namen van de omgebrachte Joodse Steenwijkers opgelezen. Daar kunnen we iets bij voelen. Maar zes miljoen? Het is onvoorstelbaar en toch! WE kunnen maar één ding doen: de verhalen blijven vertellen, de herinnering levend houden.

Na Stalin wil ik nu een uitspraak weergeven van de kwade genius achter de Sjoa: Adolf Hitler. Die ze:

“Als je een leugen maar vaak genoeg herhaalt, wordt het de waarheid.”

Negentig jaar geleden kwam Hitlers boek *Mein Kampf* uit. De kernboodschap is dat de Joden de schuld waren van alle kwaad dat Duitsland was overkomen en met name van de Eerste Wereldoorlog. Het was een leugen; Kaiser Wilhelm was geen Jood maar een Pruis, een echte Germaan.

Maar Hitler bleef deze leugen steeds herhalen. Vanaf 1933 kwamen er in drukke straten vitrines van de krant *Stürmer*. Op het voorblad van elke editie stond met vette gothische letters: **Die Juden sind unser Unglück**

Die tekst stond ook met koeienletters boven de vitrines.

Het werkte maar al te goed.

Tachtig jaar geleden werden in Neurenberg wetten aangenomen waarin Joden en andere volksvijanden vogelvrij werden verklaard. Ze hadden nog wel alle plichten van een Duitse burger maar geen rechten meer. De Neurenberger rassenwetten gaven de Duitse overheid met de wet in de hand de mogelijkheid om Joden alle bezittingen af te nemen, hun vrijheid en uiteindelijk ook hun leven.

De Kristallnacht in 1938 was een eerste demonstratie van de mogelijkheden van deze wet.

De kracht van de herhaling van een leugen bleek ook bij de fantasierijke gedachte dat het Duitse volk, de Germanen, evenals de Vikingen, de Nederlanders en de Britten Ariërs waren. Na veelvuldig gebruik in Duitsland raakte deze term ook in het nog vrije Nederland in gebruik. Nederlanders noemden zich ariërs en Joodse christenen noemde men in kranten en kerkbladen niet-arische christenen. In januari 1939 kwam een groep Joodse vluchtelingen uit Wenen en Berlijn in Fredeshiem in Steenwijk. Het waren gedoopte Joden. En wat schreven de Nederlandse kranten? Dat het ging om een groep niet-arische christenen! Alsof de gewone christen ariërs waren!

In 1940 leverde de Ariërverklaring voor de Nederlandse ambtenaren en leraren dan ook nauwelijks een probleem op. Negennegentig procent vulde de verklaring in voor de Duitse bezetter. Joodse leraren in Steenwijk werden hiervan de dupe evenals bibliothecaresse Julia de Vries en de in Steenwijk geboren professor Polak in Groningen. In januari 1942 werd aan de Wannsee in Berlijn besloten om definitief alle Joden te vernietigen. Het Duitse leger bracht bij de inval in de Sovjet-Unie enorme aantallen Joden om en de vernietigingskampen verwerkten machinaal bijna alle West-Europese Joden.

Maar de Duitse Übermenschen gingen ten onder in de winter van Rusland. Een leugen ontmaskerd: de supermens van het ras Ariër bestond niet. Op 25 januari 1945 kwam het Rode Leger bij kamp Auschwitz. Toen kwamen de misdaden van de Sjoa aan het licht voor de ogen van de hele wereld.

Ook al herhaal je een leugen steeds weer, er komt een moment van de waarheid.

En toch? Zijn Hitlers leugens nu uitgewist? Momenteel is er opschudding vanwege het feit dat de Franse politicus Jean Marie le Pen bevestigde dat hij nog steeds achter zijn uitspraak uit 1987 stond: "de gaskamers zijn een detail uit de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog."

Op zondag 2 april klonk in de Galgenwaard bij de wedstrijd Utrecht-Ajax een vreselijk lied. Eigenlijk durf ik het niet te zeggen maar het moet. Want we moeten weten hoe erg het is in ons Nederland:

"Mijn vader zat bij de commando's, mijn moeder zat bij de SS, en samen verbrandden zij Joden, want Joden die branden het best".

Zou Hitler toch gelijk hebben met zijn uitspraak over herhaling van een leugen? Dat kan toch niet waar zijn? Laten we blijven gedenken en laten we struikelstenen plaatsen want we mogen de waarheid niet verliezen.

Klaas de Jong

Voorzitter stichting Stolpersteine Steenwijk